

Les causes de mort a Espanya

Els suïcidis entre menors de 15 anys van créixer un 57% l'any passat

● *Entre el gener i el juny d'aquest any s'han llevat la vida 7 nens més i 30 adolescents*

● *Espanya va registrar el 2021 la xifra de suïcidis més alta de la seva història: 4.003, segons l'INE*

● *La covid va tornar a ser la malaltia que més morts va causar l'exercici passat*

MAYTE RIUS
Barcelona

Les estadístiques mostren que les alertes sobre el deteriorament de la salut mental de nens i adolescents llançades insistentment per pediatres, mestres i altres grups professionals que s'hi relacionen estaven més que justificades. L'any passat es van llevar la vida 22 de menors de 15 anys, un 57% més que el 2020 i el triple que els que ho havien fet el 2019, l'any previ a la pandèmia, segons l'estadística de Defuncions segons causa de mort difosa ahir per l'INE.

Un total de 4.003 persones es van suïcidar a Espanya el 2021, xifra que excedeix en un 1,6% la del 2020 i que suposa el nombre més alt de casos de suïcidis anuals a Espanya des que se'n tenen registres estadístics. I la tendència a l'alça, lamentablement, es manté. 2.015 persones més van posar fi a la seva vida la primera meitat d'aquest any –un 5% més que en el mateix període del 2021– i, d'elles, 37 eren menors (7 tenien entre 10 i 14 anys i 30 entre 15 i 19).

De fet, els sis primers mesos de l'any l'increment de mortalitat més gran es va donar en la població d'1 a 14 anys (+17%), i malgrat que els tumors es mantenen com la principal causa de mort a aquestes edats, el cert és

El suïcidi és un problema evitable i prevenible si la persona troba una alternativa per afrontar el patiment

KHANCHIT KHIRISUTCHALUAL / GETTY IMAGES

que s'han reduït un 7% i, en canvi, les causes externes (entre les quals hi ha els suïcidis i els accidents, entre d'altres) han augmentat un 13,3%.

El suïcidi es va mantenir com a primera causa externa de mort el 2022, per davant de les caigudes accidentals (amb 3.655 morts i un augment d'un 1,4%) i l'ofegament (3.504 morts, un 20,3% més que el 2020). I el dels nens i adolescents no és l'únic col·lectiu en què continuen creixent els casos d'un problema evitable i prevenible com són les morts autoinfligides. Entre el gener i el juny han perdut la vida per aquesta causa 150 joves d'entre 15 i 30 anys, 31 més que en el mateix període del 2021 malgrat que en aquesta franja

El 2021 es van llevar la vida 22 joves de menys de 15 anys, el triple que el 2019, l'any previ a la pandèmia

d'edat els suïcidis ja havien augmentat més d'un 5% l'any anterior, quan van morir per aquesta causa 316 joves: 237 homes i 79 dones.

També van créixer de manera rellevant (un 17%) els suïcidis de persones d'entre 75 i 79 anys, entre 45 i 49 (10%), a la franja de 60 a 64 (9%) i en la de 50 a 54 (4,5%).

Les estadístiques sobre les defuncions per suïcidi aporten una altra dada important a l'hora d'adoptar plans de prevenció: 2.982 de les 4.003 persones que es van suïcidar el 2021 eren homes. És a dir, tres de cada quatre. I la tendència s'ha mantingut el primer semestre d'aquest any: 1.481 del 2.015.

Segons les dades de l'INE, l'any 2021 hi va haver a Espanya un total de 450.744 defuncions, 43.032 menys que l'any anterior. La taxa bruta de mortalitat es va situar en 952,3 morts per cada 100.000 habitants, tot i que amb diferències per sexe: la masculina va ser de 997,8 (amb una disminució d'un 7%), i la femenina del 908,6 (un 10% inferior a la del 2020).

Un 96% de les defuncions comptabilitzades l'any passat es van deure a causes naturals, i la covid va ser la causa de mort més freqüent, amb gairebé 40.000 defuncions (un 82% dels casos de persones més grans de 70 anys), xifra un 35% inferior a la registrada durant el primer any de pandèmia. Segons les dades de l'INE, des que va començar la pandèmia el 2020 fins a finals de juny del 2022 han mort a Espanya 135.857 persones per coronavirus: 120.717 amb covid identificat i 15.140 per covid sospitosos.

El segueixen com a malalties més mortíferes els infarts, els ictus i el càncer de pulmó.●

LA CONSULTA

Com es pot prevenir el suïcidi adolescent?

Atenció a la conducta suïcida 024

Emergències 061 / 112

Telèfon de l'esperança

717 003 717

Telèfon contra el suïcidi

911 385 385

Telèfon contra el suïcidi BCN

900 925 555

comunitat, com ara el Codi Risc de Suïcidi (CRS) del Servei Català de Salut el 2014. S'estableix el perfil de la personalitat suïcida i, una vegada "fixada" la foto, es difon perquè tots siguem capaços de detectar el comportament del "suïcida sospitosos" i intervenir adequadament.

Aquí rau un primer problema, perquè no hi ha un únic perfil suïcida, ja que les motivacions i els contextos són molt diferents. Com ens ho recordava el Comitè de Bioètica de Catalunya: no s'ha d'equiparar al Codi ictus ni al Codi infart. També hem d'evitar donar consistència a la categoria de "personalitat suïcida", ja que pot animar qui se sent atret per coses morbides a reunir-se sota el tret que l'identifica. Aquesta és la paradoxa de la proliferació de

pàgines web sobre el suïcidi, que, alhora que persegueixen prevenir-lo, poden funcionar com a font de contagi. Una bona idea per prevenir-lo és agafar-s'ho seriosament, incloent-hi les conductes que semblen "una crida d'atenció" i que en molts casos (no sempre) "fracassen". Incloure la família, considerar els antecedents, les conjuntures vitals i en com explica l'impasse en què es troba. Responsabilitzar-lo del seu acte –que no significa culpar-lo ni reduir-lo a víctima passiva– és ajudar-lo a respondre(s). Això li permetrà evitar identificar-se en l'objecte rebutjat per llançar-se al buit. Tornar-li el desig de viure.

JOSÉ R. UBIETO

Psicoanalista i professor de la UOC

Els suïcidis adolescents han augmentat (57%), i encara molt més les temptatives i les autolesions. Somiem explicar els nostres actes per un càlcul racional (el benestar perseguit), però la veritat és que els dimonis interns –sota la forma de l'angoixa– ens guien més del que voldríem. Hi ha subjectes que corren cap a la mort sense poder aturar-se. Passen del frenesí per viure al vertigen que els empeny a l'abisme, sense voler saber res d'aquest viatge. L. (16 anys) m'explica que es va començar a fer talls quan l'angoixa la desbordava cada vegada que discutia amb la seva mare borratxa. El dolor del tall la calmava, però després l'angoixa tornava, i un dia va guaitar perillosament

la barana del pis. "Era com si el buit m'hi hagués atret, al final vaig sentir la porta i vaig entrar a casa". Era la segona temptativa. L. no ho ha tornat a provar, però ha necessitat molt suport terapèutic i social, juntament amb la seva família.

El suïcidi ens deixa una resta (carta, testimoni en línia) en forma de pregunta per als supervivents: per què ho va fer?, per què no ho vam veure abans?, ho hauríem pogut evitar?, es pot prevenir el suïcidi? La prevenció sembla una política raonable plena de bones intencions i de millores, sens dubte, però també té els seus límits. Quan l'OMS (2004) va declarar el suïcidi com un problema de salut pública, es van començar projectes de prevenció basats en l'autovigilància de la